

Creativitate și expresie transdisciplinară

A. Introducere Am constatat de-a lungul carierei mele didactice că un factor important în dezvoltarea personalității elevilor este creativitatea și dezvoltarea inteligenței emoționale. Încerc în cadrul oricărei discipline predate să introduc momente de creație. Este cunoscut faptul că în zilele noastre este foarte greu să-i faci pe elevi să citească, să le dezvolți gustul pentru lectură și pentru exprimarea frumoasă, nuanțată. Creativitatea deschide gustul spre cultură, spre învățarea diferitelor limbaje. Joseph – Emil Muller spunea: „Cine spune artă spune limbaj, și un limbaj, fie vorbit, fie pictat, nu e niciodată un lucru al cărui înțeles să apară imediat tuturor, el este un lucru elaborat, construit, artificial, pe care n-ajungi să-l înțelegi decât după ce ai învățat un vocabular, o sintaxă”. În plus, s-a dovedit că momentul apariției primelor reprezentări ale viitorului apar la vârsta de 7-8 ani. Pe fondul existenței potențialului creativ, apariția acestor interese profesionale, conduce la o devansare temporală a procesului de construire a propriei identități, în preadolescență, și la performanță în carieră. Această situație este posibilă doar atunci când cel ce dispune de cele două atribute – potențial creativ și orientare constantă a intereselor- poate depăși inerția modelelor educaționale propuse de familie și societate.

B. Conținutul educațional Modul de integrare a temei integratoare „Întâmplări din Țara Culoarelor”

În fiecare zi de luni am introdus în CDȘ o oră specială de lectură în care citim diferite povești, analizăm textele, elevii își îmbogățesc vocabularul cu cuvinte noi. Unul din textele studiate a fost „Legenda Curcubeului”. Discutând textul și alcătuind propoziții cu noile cuvinte, am observat că ele- vii sunt creativi atunci când alcătuiesc propoziții cu cuvinte din familia cuvântului „culoare” și că se acultă reciproc, se completează, continuă ideile. Am remarcat o anumită plăcere intelectuală și satisfacția de a-și asculta propriile creații precum și de a participa la discuții importante. Așa am introdus câteva exerciții de creație și de filozofie a copiilor. Și-au dorit foarte mult să picteze comparațiile și personificările create, să transpună rodul creațiilor lor. Produsele finale ale acestei lecții sunt feerice și demonstrează faptul că la această vârstă copii fac corelații interesante între povești și problemele vieții cotidiene

Cu toate că elevii au realizat exerciții de povestire prin analogie și exerciții de creație, ei nu au simțit ca este o sarcină de lucru ci au considerat că s-au jucat. Aceste exerciții au fost concepute sub formă de joc, la care au participat la început pe grupe și apoi individual. Pentru a se putea comporta creativ elevii au nevoie de un suport intuitiv, astfel că ei au primi în cadrul fiecărui „joc” indicații verbale, procedee de explorare intuitivă, modele de acțiune referitoare la tema aleasă în analogie cu „Legenda curcubeului”, aglutinări, omisiuni, analogii.

C. Lista activităților elevilor

1. Intonarea cântecului „Culorile se ceartă”

2. Brainstorming

Cum ar arăta lumea în care trăim dacă n-ar exista culorile?

Elevii răspund la întrebări folosind multe însușiri și comparații.

D. Exerciții de creație referitoare la tema „Călătorie în țara culorilor”(fișă de lucru)

1. Continuați fragmentul cu ideile voastre;

„A fost odată un copil pricăjit care zburda pe o câmpie incoloră. Căuta trist o pată de culoare.

Deodată o pată roșie șugubeață vine și.....”

2. Răspundeți creativ la întrebarea:

Pe ce dansează culorile?

3. Creați cuvinte noi după modelul dat (foarțisme) și alcătuiți cu ele enunțuri.

4. Creați numele personajelor din Țara Culorilor

5. În Țara Culorilor oamenii sunt de diferite culori. Oare care ar fi oamenii roșii? Dar verzi?

Asociați pentru fiecare culoare o stare sau un sentiment.

6. Jocul „Există....”

Asociați în enunțuri lucruri care nu au în comun decât culoarea.

7. Transpuneră plastică a enunțurilor create în lucrarea „Întâmplări din Țara Culorilor”

E. Direcții de acțiune privind predarea temei integratoare (abordări)

E. Direcții de acțiune privind predarea temei integratoare (abordări)

Dezvoltarea potențialului creativ al elevului depinde în esență de calitatea învățării în care acesta este implicat. Învățarea care permite dezvoltarea potențialului creativ este aceea care favorizează formarea vectorilor creativi (stările motivațional afective) și a operațiilor generative (procedee euristice și procedee imaginative).

Am urmărit identificarea relațiilor dinre strategia didactică utilizată (văzută ca mod de abordare a învățării, ca organizare cronologică a metodelor, mijloacelor, modalităților de grupare) și potențialul creativ.

Prin abordarea acestei teme integratoare am urmărit formarea deprinderii copiilor de a asculta cu atenție și mai ales de a valorifica și dezvolta soluțiile celui alt oarecum și obisnuința de a verifica propriile soluții, utilizarea analogiilor cât mai neobișnuite în acțiunile în care sunt antrenați, formarea sensibilității copiilor față de ceea ce este ascuns dar important.

De asemenea trebuie luat în calcul faptul că un rol important în formarea comportamentului creativ al elevului îl au următorii factori: cultivarea simțului umorului, umorul strecurat mai ales înaintea situațiilor euristice, climatul afectiv al clasei, jocul, momentele de reverie și reflecție.

F. Activitățile elevilor

1. Intonarea cântecului „Culorile se ceartă”

2. Citirea „Legendei curcubeului” Cu mult timp în urmă, la începutul timpurilor, culorile lumii s-au certat. Fiecare dintre ele pretindea că era cea mai bună, cea mai frumoasă, cea mai importantă, cea mai folositoare, cea mai iubită.

Verdele spuse: "Uitați-vă la iarbă, frunze și copaci. În mod evident vedeți și voi că sunt cea mai importantă culoare. Sunt culoarea vieții și a speranței. Uitați-vă în jur și o să vedeți că sunt peste tot".

Albastrul l-a întrerupt și exclamă: "Gândiți-vă la cer și la mare. Apa stă la baza vieții și fără mine nu ar exista cerul albastru. Fără mine nu ar exista nimic!"

Galbenul răsese: "Eu sunt luminos și cald, iar tu ești atât de serios. De fiecare dată când te uiți la o narcisă galbenă sau la o floare-soarelui zâmbești. Soarele, luna și stelele sunt galbene, frumusețea mea este atât de evidentă încât oricine mă vede rămâne de-a dreptul uimit!"

Portocaliul începu să se laude: " Eu sunt culoarea mâncărilor sănătoase ce dau putere. Morcovul, portocala și dovleacul au multe vitamine. Și atunci când portocaliul umple cerul, la răsărit sau la apus, frumusețea mea este atât de evidentă încât toți cei ce mă văd se opresc să mă privească cu admirație și uimire."

Ei bine, Roșul începu să strige: "Eu sunt conducătorul întregii vieți. Sângele este roșu și sângele înseamnă viață. Eu sunt culoarea pasiunii și a iubirii."

Violetul se ridică în picioare și era foarte înalt. El vorbi dând foarte multă importanță spuselor sale: "Eu sunt culoarea imperială și culoarea regilor. Oamenii puternici întotdeauna m-au ales pe mine deoarece eu sunt culoarea puterii și a înțelepciunii."

La sfârșit, cu o voce joasă și timidă, Indigoul spuse: "Cu greu mă observați, însă, deși sunt tăcut, fără mine nu ați fi nimic. Aveți nevoie de mine pentru echilibru, contrast și pentru liniște interioară."

În timp ce se certau din ce în ce mai tare, un fulger puternic luminează cerul. Începu să ture și să ploaie cu găleata. Culoarele tremurau de frică și se strânsă în brațe pentru a se liniști și a se proteja una pe alta.

Apoi ploaia începu să vorbească: "Voi, culorilor, sunteți atât de nesăbuite. Vă certați care este cea mai bună, fiecare încercând să fie deasupra celorlate. Nu înțelegeți că fiecare în parte ați fost făcută cu un scop special, fiecare este unică și diferită? Luați-vă de mâini și urmați-mă! De acum încolo, zise ploaia, când plouă, fiecare dintre voi se va întinde de-a lungul cerului într-un superb semicerc colorat. Curcubeul va fi un semn al păcii și al speranței."

3. Întrebări referitoare la conținutul textului.

De ce se consideră Verdele folositor? Dar Roșul? etc...

De ce s-au certat culorile?

4. Brainstorming

Cum ar arăta lumea în care trăim dacă n-ar exista culorile?

Elevii răspund la întrebări folosind multe însușiri și comparații. 5. Exerciții de creație referitoare la tema „Călătorie în Țara Culorilor” (fișă de lucru)

1. Continuați fragmentul cu ideile voastre:

„A fost odată un copil pricăjit care zburda pe o câmpie incoloră. Căuta trist o pată de culoare.

Deodată o pată roșie șugubeață vine și....."

2. Răspundeți creativ la întrebarea:

Pe ce dansează culorile?

3. Creați cuvinte noi după modelul dat (foarțisme) și alcătuiți cu ele enunțuri:

Galben+albastru= galbastru

4. Creați numele personajelor din Țara Culorilor

Ex: Rozosina, Albăstrica, Gălbenele

5. În Țara Culorilor oamenii sunt de diferite culori. Oare care ar fi oamenii roșii? Dar verzi? Asociați pentru fiecare culoare o stare sau un sentiment.

Ex: Oamenii roșii sunt nervoși și agitați.

6. Jocul „Există...."

Asociați în enunțuri ale lucrurilor care nu au în comun decât culoarea.

Ex: Există un copilaș care uimit caută luna în borcănașul cu miere."

6. Corectarea unor propoziții sau fraze și compilarea acestora pentru a elabora o compunere

7. Ilustrarea plastică a compunerilor

G. Evaluarea elevilor și a activității

Evaluarea elevilor s-a realizat prin analiza compunerilor și a picturilor ilustrative ale acestora.

Analiza răspunsurilor creative la întrebări și a analogiilor de cuvinte nemaiîntâlnite